

PO SLEDEH ŽAGANE VODE - DOMŽALSKE MLINŠČICE

Raziskovalna naloga s področja zgodovine

Avtorice: Tjaša Pele, Sabina Slovenc in Petra Stražar, 8. razred

Mentorici: Vilma Vrtačnik Merčun in Ida Fidler

Osnovna šola Rodica, 2004

POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo se ukvarjale z nekdanjo umetno strugo Žagane vode. Ker smo želele izvedeti kaj več o tej domžalski mlinščici, ki je danes ni več, smo si za cilj zastavile ugotoviti potek nekdanje struge in ugotoviti, katere vodne naprave so obratovalle ob njej. Ugotovile smo, da je struga na območju mesta Domžale zasuta, v preostalem delu pa je močno zaraščena in jo je težko opaziti. O nekdanjem Bertoncjevem mlinu nismo našle pisnih virov, razen omemb, zato smo po daljšem poizvedovanju našle ustne vire, torej ljudi, ki so še delali v tem mlinu in smo na osnovi njihovega pripovedovanja zabeležile kar najbolj verodostojen opis tega nekdanj dokaj velikega mlina. O Krizantovi elektrarni je bilo več pisnih virov, ki smo jih dopolnile z ustnimi viri. Na ta način smo pridobile kar nekaj informacij o že pozabljeni domžalski mlinščici, ki jo danes večina prebivalcev na območju, kjer so še vidni sledovi, ne pozna več.

ABSTRACT

ON THE TRACTS OF SAWED WATER – DOMŽALE'S MILL STREAMS

The research work deals with the former artificial riverbed of sewed water. The goal was to find out the route of the former riverbed and which devices worked by the route. It was found out that in the area of the town of Domžale the riverbed is filled up, whereas in other places it is highly overgrown and therefore hardly seen. There have been no written sources about the former Bertoncelj's mill, with the exception of rumours, therefore we have found some oral sources after a long enquiry. That sources were people who worked in that mill, and on the basis of their narrations we noted down, as reliably as possible, the description of the above mentioned mill. There were more sources about Krizant' power station, which were supplemented with oral sources as well. In that way we gained some more information about the already forgotten mill of Domžale.

Slika 1: Na terenu. Kje so sledovi Žagane vode?

Slika 2: Belilnica in barvarna Peter Ladstatter in sinovi, Domžale, Cesarsko kraljevi dobavitelj.

Slika 3: Dimnik pri nekdanji Ladstatterjevi tovarni

Slika 4: Ihanski most z jezom pred drugo svetovno vojno, v ozadju Šumberk, povzeto po S. Stražarju, 1999, str. 21.

Slika 5: Jez pri Bertonclju, povzeto po S. Stražar, 1999, str 22.

Slika 6: Nadzidava Bertoncljevega mlina pred drugo svetovno vojno. V leseni lopi je bilo vodno kolo.

Slika 7: Pred drugo svetovno vojno je mlinske naprave poganjalo veliko vodno kolo.

KAMNIŠKA BISTRICA PRI MOSTNARJU POD ŠUMBERKOM V ZAČETU LETA 2004

Slika 1: Pogled z lesenega mostu pod Šumberkom
v Kamniško Bistrico proti severu

Slika 2: Pogled z lesenega mostu pod Šumberkom
proti jugu

Slika 3: Današnji most stoji na mestu nekdanjega
ihanskega mostu

Slika 4: Pogled proti mostu, kjer je bil nekoč jez za
Žagano vodo

Sliki 5 in 6: Pogled na desni breg Kamniške Bistrice. Za ogrado je nekoč tekla Žagana voda.

OBMOČJE NEKDANJE KRIZANTOVE ELEKTRARNE V ZAČETKU LETA 2004

Sliki 7 in 8: Na mestu nekdanje Krizantove elektrarne je čez zimo zrasel nov Mercatorjev center v Domžalah. To območje se bo imenovalo Krizantov trg.

OBMOČJE NEKDANJEGA BERTONCLJEVEGA MLINA V ZAČETKU LETA 2004

Slika 9: Pogled na silos nekdanjega Bertoncljevega mlina

Slika 10: Na dvorišču nekdanjega mlina

Slika 11: Na južnem koncu stavbe je še danes Bertonclja hiša.

Slika 12: Osrednji del nekdanjega Bertoncljevega mlina s silosom v ozadju

Sliki 13 in 14: Betonske rake nekdanjega Bertoncljevega mlin so še danes vidne.

OPUŠČENA STRUGA ŽAGANE VODE VZHODNO OD MAČKOVCEV V ZAČETKU LETA 2004

Sliki 15 in 16: Zrasla nekdanja struga Žagane vode in novo naselje Mačkovci

Sliki 17 in 18: Nekdanjo strugo Žagane vode prebivalci izkoriščajo za oddih in vrtove.

Sliki 19 in 20: V nekdanji strugi Žagane vode opazimo kurišča in kupe komposta.

Slika 21: Zarasla nekdanja struga Žagane vode vzhodno od Mačkovcev

Slika 22: Sledovi struge vzhodno od Mačkovcev se končajo pred novo avtocesto.

OPUŠČENA STRUGA ŽAGANE VODE VZHODNO OD AVTOCESTE LJUBLJANA-MARIBOR V ZAČETKU LETA 2004

Slika 23: Opuščena struga Žagane vode je spet opazna vzhodno od avtoceste.

Slika 24: Na tem mestu se je Žagana voda izlivala v Kamniško Bistrico.

Raziskovalna naloga je dostopna v šolski knjižnici OŠ Rodica (Kettejeva 13, Domžale) in v Knjižnici Domžale (Ljubljanska 58, Domžale).